

Ewa J. Jezierska

"Święty Łukasz teolog zbawienia",
Stanisław Włodarczyk, Częstochowa
1995 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 5/2, 167-168

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Publikacja została zaopatrzona w bibliografię: źródła i literaturę. Zawiera także wykaz przytaczanych kanonów KPK, wykaz cytowanych autorów, wykaz wykorzystanych dokumentów oraz indeks rzeczowy. Cechuje ją przejrzystość. Czytelnik chętnie po nią sięga; także polski czytelnik ze względu na pokrewieństwo językowe i zalety słowackiego tekstu.

Gratulując wydawcy omawianej pozycji można stwierdzić, że polski rynek wydawniczy dotąd nie może się poszczycić podobną publikacją. W formie rozszerzonej o inne kwestie i etapy procesu (dowody, dyskusji w sprawach orzekania) byłaby przydatna dla duchowieństwa i świeckich, którzy uczestniczą w procesie i nieważność małżeństwa.

ks. Edward Górecki

Ks. Stanisław Włodarczyk, *Święty Łukasz teolog zbawienia*, Częstochowa 1995, s.80

Ks. Stanisław Włodarczyk zajmuje się studium nad Łukaszem, jego dziełami i zawartą w nich teologią. Dlatego dobrze się stało, że udostępnił czytelnikom owoc swoich dociekań.

Autor pracy zatytułowanej „Święty Łukasz teolog historii zbawienia” stwierdza we wstępie, że idea teologiczna Łukasza mocno osadzona jest w Łukaszej koncepcji zbawienia. Autor przedstawia (w rozdziale I poświęconym omówieniu pojęcia i zakresu zbawienia) terminologię soteriologiczną używaną przez Łukasza (soter, soterion, soteria, sodezin), zastanawia się nad wpływem starotestamentalnej historii zbawienia na myśl Łukasza. Ukazuje m.in. wpływ tej starotestamentowej koncepcji na tekst hymnu Zachariasza, uobecnienie miłosierdzia, będącego czynem zbawczym, w czynach Jezusa realizującego prorocstwo Iz 61,1-3, uobecnienie zbawczego charakteru miłosierdzia w przypowieściach o synu marnotrawnym, zagubionej owcy czy drachmie (co było realizacją słów Jr 31,20).

Autor zauważa podobieństwa między działaniami Łukasza i listami Pawłowymi, polegające na wspólnych tematach teologicznych, wśród których najistotniejszym jest uniwersalizm zbawczy. Ks. Włodarczyk ukazuje teksty Łukasza, w których ten uniwersalizm jest widoczny. Są to: kanyk Symeona (Łk 2,29,32), układ rodowodu Jezusa (Łk 3,23-38), wołanie Jana Chrzciciela (Łk 3,16), i także przypowieści o zagubionej owcy i drachmie (Łk 15,1-7.8-10); a w Dziejach Apostolskich: głoszenie Jezusa zmartwychwstałego przez Apostołów „aż po krańce ziemi” (Dz 1,8) i wśród wszystkich ludów (Samaria – 8,4-17; poganie: Korneliusz i jego rodzina – 10,1-11,18; mowa Piotra – 10,34-43; działalność Pawła).

W II rozdziale Autor zajmuje się Łukaszą koncepcją historii zbawienia. Zastanawiając się najpierw nad tym, czy Łukasz chciał w ogóle pisać historię, poszukując źródeł dzieł Łukasza, ks. Włodarczyk dochodzi do wniosku, że celem Ewangelisty było coś więcej, niż tylko ustalenie historycznego charakteru notowanych wydarzeń. Celem tym był Jezus Chrystus. Bóg, który jest Panem historii, stosownie do obietnicy, wyprowadził Izraelowi Zbawiciela (Dz 13,23). Zatem historia Łukasza jest historią zbawienia, realizującą się zgodnie z zapowiedziami proroków ST.

Punktem kulminacyjnym Łukaszej historii zbawienia (o czym mówi rozdział III) jest męka i śmierć Jezusa (będąca wypełnieniem zapowiedzi proroków). Z analizy tekstów Trzeciej Ewangelii i Dziejów Apostolskich, wynika, zdaniem Autora, soteriologiczny i zadośćuczynny charakter męki i śmierci Jezusa. (Wobec takiego stwierdzenia, niezrozumia-

łym jest zdanie na s. 60, że „nie wyakcentował on (= Łukasz) wyraźnie jej (= męki, śmierci) zbawczego znaczenia, ponieważ włączył ją w cały Boży plan zbawienia...”).

Łukasz widzi mękę Jezusa w kontekście Paschy żydowskiej (22,7-8; 22,15-16), która będąc pamiątką wyjścia Izraela z niewoli egipskiej była jednocześnie zapowiedzią uwolnienia ludzkości z niewoli grzechu.

Rozdział IV, moim zdaniem, odbiega tematycznie od treści i toku pracy. Wprawdzie Autor stwierdził we wstępie, że tematyka zawarta w rozdz. IV jest wyjściem naprzeciw zainteresowaniom egzegetów strukturą Łukaszej historii zbawienia, to jednak wydaje się, że wyniki badań H. Conzelmana nad problemem periodyzacji Łukaszej historii zbawienia można było omówić we wstępie. Autor sam w pracy swojej przyjmuje dwuczłonowy podział historii zbawienia, jaki zauważa u Łukasza, mianowicie: „zapowiedź – wypełnienie”, a poza teorią H. Conzelmana, żadnej innej hipotezy dotyczącej okresów Łukaszej historii zbawienia, nie przedstawia.

Ks. Stanisław Włodarczyk ubogacił nas dzieląc się wynikami swoich przemyśleń nad dziełem Łukasza. Jednakże w jego opracowaniu teologii historii zbawienia w ujęciu Łukasza brak jest istotnego elementu ekonomii zbawczej, mianowicie zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Jest prawdą, że punktem kulminacyjnym historii zbawienia jest zadośćuczynna męka i śmierć Jezusa, ale przecież jest ona nierozdzielnie związana ze zmartwychwstaniem Jezusa, Tego, którego potem głoszą Apostołowie, a co opisuje Łukasz w drugim swoim dziele, w *Dziejach Apostolskich*.

s. Ewa J. Jezierska OSU

Christoph Schönborn, Albert Göres, Robert Spaemann, *Grzech pierworodny w nauczaniu Kościoła*, „W drodze”, Poznań 1997, s. 94

Tytuł tej niewielkiej, bo nie liczącej stu stron publikacji zapowiada, jak można by przypuszczać, rodzaj podsumowania dotychczasowej nauki Kościoła o grzechu pierworodnym. Tymczasem określonym już w przedmowie celem książki jest skonfrontowanie nauki Kościoła z odnośnymi problemami współczesności. Chodzi więc raczej o krytyczne spotkanie się teologicznego spojrzenia z panującymi w tym przedmiocie tendencjami zdążającymi do zastąpienia nauki o grzechu pierworodnym z własnymi protologiami i właściwymi im eschatologiami. Są to zresztą ujęcia nie tylko o skutkach negatywnych, lecz prowadzące również pośrednio do pogłębionego naświetlenia napotykaných problemów.

Przedstawiając uwagi z dziedziny psychologii A. Görres dowód wiarygodności zaistniałej prakatastrofy uobecnionej w grzechu pierworodnym dopatruje się w braku w bycie ludzkim logicznej konieczności zła ucieleśnionego w ludzkich skłonnościach: pogoni za korzyścią, czynach przeciwnych sumieniu, nienawiści, dokonywanych oszustwach i wyzysku. Trudność wynikająca z rozziwu pomiędzy stanem niewinności pierwszych rodziców z jednej strony i ich upadkiem z drugiej strony tłumaczy autor ich wiedzą, która jednak nie miała cech wszechwiedzy. Podstawową luką była nieświadomość, że w granicach egzystencji pierwszej pary zło już istniało. Beztroska ufność wzbudziła wątpliwości tam, gdzie trzeba było ufać, a zaufanie tam, gdzie należało wątpić. Skutki błędnej decyzji objawiły się w autonomii cząstkowych skłonności, wyrażonej w bezwzględności wobec bliźniego oraz